

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (devátého senátu)

2. února 2023 *

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana spotřebitele – Směrnice 93/13/EHS – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Článek 5 – Povinnost jasného a srozumitelného znění smluvních ujednání – Směrnice 2005/29/ES – Nekalé obchodní praktiky vůči spotřebitelům – Článek 3 – Oblast působnosti – Článek 7 – Klamavé opomenutí – Článek 13 – Sankce – Smlouvy o životním pojištění, které jsou spojeny s takzvanými ‚unit-linked‘ investičními fondy – Informace o povaze a strukturování pojistného produktu, jakož i o rizicích spojených s tímto produktem – Klamavé vzorové smlouvy – Odpovědný subjekt – Právní následky“

Ve věci C-208/21,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli w Warszawie (obvodní soud ve Varšavě-Wola, se sídlem ve Varšavě, Polsko) ze dne 1. června 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 23. března 2021, v řízení

K. D.

proti

Towarzystwu Ubezpieczeń Ż S. A.,

SOUDNÍ DVŮR (devátý senát),

ve složení L. S. Rossi (zpravodajka), předsedkyně senátu, J.-C. Bonichot a S. Rodin, soudci,

generální advokát: N. Emiliou,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Towarzystwo Ubezpieczeń Ż S. A. A. Ciechowicz-Jaworskou a B. Ślażyńskim, radcami právními,
- za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,

* Jednací jazyk: polština.

- za českou vládu S. Šindelkovou, M. Smolkem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,
- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s G. Santinim, avvocato dello stato,
- za Evropskou komisi S. L. Kalédou a N. Ruiz Garcíou, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 5 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, oprava Úř. věst. 2016, L 303, s. 26), jakož i čl. 2 písm. d) a čl. 3 odst. 1 a 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („směrnice o nekalých obchodních praktikách“) (Úř. věst. 2005, L 149, s. 22).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi K. D. a pojišťovnou Towarzystwo Ubezpieczeń Ż S. A. (dále jen „pojišťovna Ż“) ve věci vrácení pojistného zaplaceného na základě smlouvy o hromadném životním pojištění spojené s investičním fondem (dále jen „smlouva o hromadném pojištění *unit-linked*“), ke které K. D. přistoupila.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 93/13

- 3 Článek 5 směrnice 93/13 stanoví:

„V případě smluv, v nichž jsou všechna nebo některá ujednání nabízená spotřebiteli předložena písemně, musí být tato ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem. [...]“

Směrnice 2002/83/ES

- 4 Článek 36 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/83/ES ze dne 5. listopadu 2002 o životním pojištění (Úř. věst. 2002, L 345, s. 1; Zvl. vyd. 06/06, s. 3), která byla od 1. ledna 2016 zrušena a nahrazena směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne

25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II) (Úř. věst. 2009, L 335, s. 1), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/58/EU ze dne 11. prosince 2013 (Úř. věst. 2013, L 341, s. 1), v odstavci 1 stanovil:

„Před uzavřením pojistné smlouvy musí být pojistníkovi sděleny alespoň informace uvedené v příloze III bodě A.“

Směrnice 2005/29

5 Body 7 a 9 odůvodnění směrnice 2005/29 znějí:

„(7) Tato směrnice upravuje obchodní praktiky, které přímo ovlivňují rozhodnutí spotřebitele o obchodní transakci týkající se produktů. [...]

[...]

(9) Touto směrnici není dotčeno uplatňování individuálních nároků, které vznášejí osoby poškozené nekalými obchodními praktikami. Rovněž jí nejsou dotčena pravidla Společenství a vnitrostátní pravidla smluvního práva [...]. Finanční služby a nemovitý majetek vyžadují pro svou složitost a vážná rizika plynoucí z jejich podstaty podrobné požadavky včetně stanovení pozitivních povinností obchodníků. Z tohoto důvodu není v oblasti finančních služeb a nemovitostí touto směrnici dotčeno právo členských států překročit při ochraně ekonomických zájmů spotřebitelů její rámec. [...]

6 Podle článku 2 této směrnice:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[...]

b) ‚obchodníkem‘ fyzická nebo právnická osoba, jež v obchodních praktikách spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který lze považovat za provozování jejího obchodu, živnosti nebo řemesla anebo výkonu jejího svobodného povolání, a kdokoli, kdo jedná jménem obchodníka nebo v jeho zastoupení;

c) ‚produktem‘ zboží nebo služby včetně nemovitosti, práva a závazku;

d) ‚obchodními praktikami vůči spotřebiteli‘ (dále také jen ‚obchodní praktiky‘): jednání, opomenutí, chování nebo prohlášení, obchodní komunikace včetně reklamy a uvedení na trh ze strany obchodníka přímo související s propagací, prodejem nebo dodáním produktu spotřebiteli;

[...]“

7 Článek 3 uvedené směrnice v odst. 1 a 2 stanoví:

„1. Tato směrnice se vztahuje na nekalé obchodní praktiky vůči spotřebitelům, jak je stanoveno v článku 5, před obchodní transakcí týkající se produktu, v jejím průběhu a po ní.

2. Touto směrnici není dotčeno smluvní právo, zejména pravidla týkající se platnosti, vzniku nebo účinků smlouvy.“

8 Článek 5 téže směrnice stanoví:

„1. Nekalé obchodní praktiky jsou zakázány.

[...]

4. Obchodní praktiky jsou nekalé zejména tehdy, jsou-li

a) klamavé ve smyslu článků 6 a 7

nebo

b) agresivní ve smyslu článků 8 a 9.

[...]“

9 Podle čl. 7 směrnice 2005/29:

„1. Obchodní praktika je považována za klamavou, pokud ve svých věcných souvislostech a s přihlédnutím ke všem jejím rysům, okolnostem a omezením sdělovacího prostředku opomene uvést závažné informace, které v dané souvislosti průměrný spotřebitel potřebuje pro rozhodnutí o obchodní transakci, čímž způsobí nebo může způsobit, že průměrný spotřebitel učiní rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil.

2. Za klamavé opomenutí je také považováno, pokud obchodník závažné informace uvedené v odstavci 1 zatají nebo poskytne nejasným, nesrozumitelným nebo dvojznačným způsobem nebo v nevhodný čas vzhledem k okolnostem popsáným v uvedeném odstavci anebo neuvede obchodní záměr obchodní praktiky, není-li patrný ze souvislosti a pokud to v obou případech vede nebo může vést k rozhodnutí spotřebitele o obchodní transakci, které by jinak neučinil.

[...]

5. Požadavky na informace stanovené právními předpisy Společenství v souvislosti s obchodní komunikací, včetně reklamy a uvádění na trh, jejichž demonstrativní výčet je uveden v příloze II, jsou považovány za podstatné.“

10 Článek 11 této směrnice v odstavci 1 prvním pododstavci stanoví:

„Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů existovaly vhodné a účinné prostředky pro boj proti nekalým obchodním praktikám v zájmu zajištění souladu s touto směrnici.“

11 Článek 13 uvedené směrnice zní:

„Členské státy stanoví sankce za porušení vnitrostátních předpisů přijatých na základě této směrnice a přijmou veškerá opatření nezbytná pro jejich uplatňování. Stanovené sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující.“

- 12 Podle přílohy II téže směrnice patří mezi informace, které jsou považovány za podstatné ve smyslu článku 7 této směrnice, informace uvedené v čl. 36 odst. 1 směrnice 2002/83.
- 13 Směrnice 2005/29 byla změněna směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2161 ze dne 27. listopadu 2019 (Úř. věst. 2019, L 328, s. 7). Posledně uvedená směrnice, jejíž lhůta pro provedení uplynula dle jejího čl. 7 odst. 1 dne 28. listopadu 2021, vložila do směrnice 2005/29 článek 11a, který zní takto:

„1. Spotřebitelé poškození nekalými obchodními praktikami mají přístup k přiměřeným a účinným prostředkům nápravy, včetně náhrady újmy, kterou utrpěli, a případně snížení ceny nebo ukončení smlouvy. Členské státy mohou stanovit podmínky, za nichž lze tyto prostředky nápravy uplatnit, a jejich účinky. Členské státy mohou případně zohlednit závažnost a povahu nekalých obchodních praktik, újmu utrpěnou spotřebitelem a další relevantní okolnosti.

2. Těmito prostředky nápravy není dotčeno uplatnění ostatních prostředků nápravy, které může spotřebitel uplatnit podle unijního nebo vnitrostátního práva.“

Polské právo

- 14 Směrnice 2005/29 byla do polského práva provedena ustawou o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (zákon o boji proti nekalým obchodním praktikám) ze dne 23. srpna 2007 (Dz. U. č. 171, částka 1206). Článek 12 odst. 1 uvedeného zákona ve znění použitelném na spor v původním řízení uvádí:

„V případě nekalých obchodních praktik může spotřebitel, jehož zájem byl ohrožen nebo porušen, požadovat:

[...]

4) náhradu způsobené škody na základě obecných zásad, zejména tím, že vyžaduje ukončení smlouvy s povinností vzájemného vrácení plnění a náhrady výdajů spojených s nákupem produktu ze strany obchodníka; [...]"

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 15 Prohlášením, které nabylo účinnosti dne 10. ledna 2012, přistoupila K. D. jako pojištěná osoba na dobu patnácti let ke smlouvě o hromadném pojištění *unit-linked* uzavřené mezi pojišťovnou Ź a bankou Y jakožto pojistníkem.
- 16 Předmětem této smlouvy bylo shromažďování a investování pojistného placeného měsíčně pojištěnými osobami prostřednictvím investičního fondu, jehož kapitál byl z tohoto pojistného zřízení. Poté, co byly částky odpovídající uvedenému pojistnému přeměněny na podíly investičního fondu, byly investovány do certifikátů vydaných investičním podnikem (dále jen „podkladová aktiva pro smlouvu o hromadném pojištění *unit-linked*“), jejichž hodnota byla vypočítána na základě indexu.
- 17 Jako protiplnění se pojišťovna Ź zavázala vyplatit plnění v případě smrti nebo dožití pojištěné osoby po uplynutí doby pojištění. Výše těchto plnění neměla být nižší než nominální hodnota pojistného zaplaceného pojistěncem, zvýšená o jakoukoli kladnou změnu hodnoty podílů

v investičním fondu. Pojišťovna Ž se naproti tomu v případě ukončení pojistné smlouvy před uplynutím doby její platnosti zavázala vyplatit pojištěné osobě částku rovnající se aktualizované hodnotě jejího podílu v investičním fondu po odečtení provize za likvidaci.

- 18 Smlouva o hromadném pojištění *unit-linked* se řídila všeobecnými pojistnými podmínkami, sazebníkem poplatků a limitů vkladů a statutem investičního fondu, jež představují vzorové smluvní podmínky vyhotovené pojišťovnou Ž. Tyto dokumenty blíže neuváděly pravidla pro přepočet pojistného na podíly investičního fondu a pro oceňování těchto podílů, čistých aktiv celého tohoto fondu a certifikátů, do nichž byly zdroje uvedených fondů investovány, ani metodiku výpočtu hodnoty indexu, na němž bylo vyplacení těchto certifikátů založeno. Statut investičního fondu však uváděl, že investice je vystavena zejména úvěrovému riziku emitenta uvedených certifikátů, jakož i riziku ztráty části zaplaceného pojistného v případě předčasného ukončení uvedené smlouvy.
- 19 Prodej smlouvy o hromadném pojištění *unit-linked* spotřebitelům uskutečňovala a řídila banka Y, která za svou činnost dostávala od pojišťovny Ž provizi. Ačkoli se banka Y neúčastnila tvorby pojistného produktu, který byl zcela sestaven pojišťovnou Ž, vyškolila své zaměstnance, kteří měli za úkol tento produkt nabízet, a vypracovala za tímto účelem školící materiály schválené pojišťovnou Ž.
- 20 V projednávaném případě došlo k přistoupení K. D. k dotčené smlouvě o hromadném pojištění *unit-linked* prostřednictvím zaměstnance banky Y, který jí podle K. D. představil dotčený pojistný produkt jako investiční produkt nabízející zaručený kapitál po uplynutí doby platnosti této smlouvy. Nabídka přistoupení se zakládala na všeobecných pojistných podmínkách a statutu investičního fondu vyhotovených pojišťovnou Ž, které byly předány K. D. zaměstnancem banky Y.
- 21 Poté, co se K. D. dozvěděla o skutečnosti, že hodnota jejích podílů v investičním fondu je výrazně nižší než výše pojistného, které zaplatila, dopisem ze dne 4. dubna 2017 vypověděla svou pojistnou smlouvu a požádala pojišťovnu Ž, aby jí vrátila celé toto pojistné. Dopisem ze dne 25. dubna 2017 pojišťovna Ž tuto žádost zamítla.
- 22 Žalobou podanou dne 10. ledna 2018 k Sādu Rejonowemu dla Warszawy-Woli w Warszawie (Obvodní soud ve Varšavě-Wola, se sídlem ve Varšavě, Polsko), který je předkládajícím soudem, K. D. navrhla, aby byla pojišťovně Ž uložena povinnost zaplatit jí částku odpovídající v podstatě rozdílu mezi hodnotou odkupu pojistné smlouvy ke dni jejího ukončení, která po odečtení nákladů spojených s likvidací činila přibližně jednu třetinu pojistného zaplaceného K. D., a celou částkou tohoto pojistného.
- 23 Na podporu této žaloby uplatňuje K. D. několik žalobních důvodů vycházejících zejména z neplatnosti jejího prohlášení o přistoupení ke smlouvě o hromadném pojištění *unit-linked*, jakož i z použití nekalé obchodní praxe ze strany pojišťovny Ž spočívající v prodeji produktů, které nejsou přizpůsobeny potřebám spotřebitele, a v poskytnutí klamavých informací spotřebiteli při přistoupení k této smlouvě. Na podporu těchto žalobních důvodů K. D. v podstatě tvrdí, že vzorové smluvní podmínky uvedené smlouvy obsahují nejasná, nepřesná a tedy klamavá ustanovení, která neumožňují spotřebiteli určit povahu a strukturování nabízeného pojistného produktu, jakož i rizika s ním spojená.

- 24 Pojišťovna Ż tvrdí, že údajné nekalé praktiky tvrzené K. D. se týkají procesu prodeje pojistného produktu, který prováděla banka Y v rámci své hospodářské činnosti na vlastní účet a vlastním jménem. Kromě toho pojišťovna Ż tvrdí, že splnila své informační povinnosti, jelikož všechny informace o uvedeném pojistném produktu byly obsaženy v dokumentech, které dostala K. D. při svém přistoupení ke smlouvě o hromadném pojištění *unit-linked*.
- 25 Právě v tomto kontextu se předkládající soud táže na výklad několika ustanovení směrnice 2005/29 a směrnice 93/13 za účelem vyřešení sporu, který mu byl předložen. Zaprvé uvádí, že podle doslovného výkladu čl. 3 odst. 1 směrnice 2005/29 ve spojení s bodem 7 odůvodnění této směrnice se pojem „nekalá obchodní praktika“ ve smyslu této směrnice vztahuje pouze na okolnosti týkající se uzavření dohody a představení produktu spotřebiteli, a nikoli na předchozí fázi týkající se tvorby tohoto produktu a stanovení obsahu vzorové pojistné smlouvy.
- 26 Podle předkládajícího soudu je však třeba zohlednit zvláštnosti takového trojstranného právního vztahu, jako je vztah dotčený v původním řízení. V takovém vztahu je nabídka pojistného produktu vytvořeného pojišťovnou a distribuovaného pojistníkem založena na vzorové pojistné smlouvě vyhotovenou touto pojišťovnou, která určuje rozsah příslušných povinností této pojišťovny a spotřebitele.
- 27 Pokud tedy taková vzorová smlouva není srozumitelně formulována tak, že průměrnému spotřebiteli neumožňuje určit základní vlastnosti nabízeného pojistného produktu, mohl by být pojem „nekalá obchodní praktika“ rovněž vykládán v tom smyslu, že se vztahuje na jednání obchodníka, který sice není zapojen do uvádění tohoto produktu na trh, avšak vyhotovil klamavou vzorovou pojistnou smlouvu, která je základem obchodní nabídky připravené a nabízené spotřebitelům jiným obchodníkem.
- 28 Zadruhé, pokud by tomu tak bylo, vyvstala by rovněž otázka, zda obchodníkem odpovědným za tuto nekalou obchodní praktiku je obchodník, který vypracoval klamavou vzorovou pojistnou smlouvu, nebo obchodník, který nabízel produkt založený na této vzorové smlouvě spotřebiteli a který je přímo odpovědný za jeho uvedení na trh, anebo zda za takovou praktiku musí nést odpovědnost oba obchodníci.
- 29 V tomto ohledu předkládající soud poznamenává, že vzhledem k tomu, že úkolem pojistníka je nabízet přistoupení ke smlouvě o hromadném pojištění *unit-linked*, přičemž z tohoto důvodu dostává od pojišťovny provizi, a že pojem „obchodník“ ve smyslu čl. 2 písm. b) směrnice 2005/29 označuje rovněž každou osobu jednající jménem a na účet obchodníka, mohly by nést odpovědnost oba provozovatelé.
- 30 Zatřetí má předkládající soud pochybnosti o slučitelnosti čl. 12 odst. 1 bodu 4 zákona o boji proti nekalým obchodním praktikám se směrnicí 2005/29. Toto ustanovení, tak jak je vykládáno polskými soudy, totiž umožňuje domáhat se určení neplatnosti smlouvy uzavřené v důsledku nekalé obchodní praktiky.
- 31 Z článku 3 odst. 2 směrnice 2005/29 přitom vyplývá, že konstatování nekalého charakteru obchodní praktiky nemá přímý vliv na platnost smlouvy. Kromě toho z článku 13 této směrnice vyplývá, že sankce stanovené členskými státy za porušení ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které ji provádějí, musí být účinné, přiměřené a odrazující. Tyto sankce tedy musí být stanoveny s ohledem na pravidlo vymezení působnosti stanovené v čl. 3 odst. 2 uvedené směrnice.

- 32 Podle předkládajícího soudu nemůže směrnice 2005/29 sloužit jako základ pro konstatování neplatnosti smlouvy. Z toho vyplývá, že ustanovení vnitrostátního práva, které provádí tuto směrnici a které stanoví neplatnost smlouvy uzavřené v důsledku nekalé obchodní praktiky, představuje nepřiměřenou sankci. Až směrnici 2019/2161 stanovil unijní normotvůrce výjimečně možnost požádat o ukončení takto uzavřené smlouvy tím, že do směrnice 2005/29 vložil nový článek 11a, a to až po vstupu v platnost čl. 12 odst. 1 bod 4 zákona o boji proti nekalým obchodním praktikám.
- 33 Začtvrté v případě, že by směrnice 2005/29 bránila tomu, aby byla nekalá obchodní praktika sankcionována neplatností uvedené smlouvy, jako je tomu v polském právu, předkládající soud se táže, zda článek 5 směrnice 93/13 představuje náležitý právní základ pro požadování takové neplatnosti.
- 34 V tomto ohledu má předkládající soud za to, že použití takové nesrozumitelné a nejasné vzorové pojistné smlouvy, která neumožňuje spotřebiteli pochopit základní vlastnosti produktu uváděného na trh, ani rozdělení a rozsah investičních rizik, která nese, porušuje povinnost jasného a srozumitelného znění smluvních ujednání, která je stanovena v článku 5 směrnice 93/13. Takové zjištění by za určitých podmínek mohlo vnitrostátním soudům umožnit zneplatnit některá ujednání takové vzorové smlouvy z důvodu jejich zneužívající povahy ve smyslu čl. 3 odst. 1 této směrnice.
- 35 Za těchto podmínek Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Obvodní soud ve Varšavě-Wola, se sídlem ve Varšavě) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Musí být čl. 3 odst. 1 [směrnice 2005/29 ve spojení s jejím čl. 2 písm. d)] vykládán v tom smyslu, že pojem ‚nekalá obchodní praktika‘ míří jen na okolnosti spojené s uzavíráním smlouvy a s prezentováním produktu spotřebiteli, nebo je do působnosti směrnice, potažmo pod pojem ‚nekalá obchodní praktika‘, třeba zahrnout i situaci, kdy obchodník, který je tvůrcem produktu, vypracuje klamavé smluvní podmínky, jež jsou základem nabídky prodeje připravené jiným obchodníkem, takže přímo nesouvisejí s uvedením produktu na trh?
- 2) Je v případě kladné odpovědi na otázku č. 1 třeba mít za to, že obchodníkem odpovědným podle směrnice 2005/29 za používání nekalé obchodní praktiky je obchodník odpovědný za formulování klamavých smluvních podmínek, nebo obchodník, který na základě takových smluvních podmínek prezentuje produkt spotřebiteli a je přímo odpovědný za uvedení produktu na trh, anebo je třeba mít za to, že odpovědnost podle směrnice 2005/29/ES nesou oba obchodníci?
- 3) Brání čl. 3 odst. 2 směrnice 2005/29 vnitrostátní právní úpravě (výkladu vnitrostátního práva), která spotřebiteli přiznává právo domáhat se u vnitrostátního soudu určení neplatnosti smlouvy uzavřené s obchodníkem a vzájemného vrácení si plnění, byl-li projev vůle spotřebitele uzavřít smlouvu učiněn pod vlivem nekalé obchodní praktiky?
- 4) Je v případě kladné odpovědi na otázku č. 3 třeba mít za to, že náležitým právním základem pro posouzení jednání obchodníka (prodávajícího nebo poskytovatele) spočívajícího v použití nesrozumitelných a nejasných smluvních podmínek ve vztahu se spotřebitelem je směrnice 93/13 a musí v souvislosti s tím být požadavek stanovený v článku 5 směrnice 93/13, aby smluvní ujednání bylo sepsáno jasným a srozumitelným jazykem, vykládán v tom smyslu, že ve smlouvách o pojištění s pojistným kapitálovým fondem uzavíraných se spotřebiteli je

s tímto požadavkem v souladu smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, ve kterém není přímo určena míra investičního rizika v průběhu trvání pojistné smlouvy a které informuje jen o možnosti ztráty části uhrazeného prvního vkladu a průběžných vkladů v případě ukončení pojištění před koncem doby pojištění?“

Řízení před Soudním dvorem

- 36 Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 28. prosince 2021 bylo řízení v projednávané věci přerušeno podle čl. 55 odst. 1 písm. b) jednacího řádu Soudního dvora až do vyhlášení rozsudku ve spojených věcech C-143/20 a C-213/20, A a další (Pojistné smlouvy „unit-linked“).
- 37 Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 25. února 2022 byl předkládajícímu soudu oznámen rozsudek ze dne 24. února 2022, A a další (Pojistné smlouvy „unit-linked“) (C-143/20 a C-213/20, EU:C:2022:118), aby uvedl, zda trvá na své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.
- 38 Dopisem ze dne 6. května 2022 informoval tento soud Soudní dvůr o tom, že setrvává na této žádosti. Následně bylo rozhodnuto o pokračování řízení v projednávané věci.

K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 39 Pojišťovna Ż má pochybnosti o přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce a tvrdí, že odpověď na položené otázky není nezbytná pro vyřešení sporu v původním řízení. Pojišťovna Ż totiž uznala a dne 25. listopadu 2020 uhradila na účet K. D. částku požadované pohledávky, takže se spor v původním řízení stal bezpředmětným. Kromě toho judikatura Soudního dvora a vnitrostátních soudů již poskytuje odpověď na uvedené otázky.
- 40 Pokud jde o skutečnost, že judikatura Soudního dvora již poskytla odpověď na otázky předkládajícího soudu, stačí připomenout, že i v případě existence judikatury, která řeší dotčenou právní otázku, mají vnitrostátní soudy nadále možnost se obrátit na Soudní dvůr, pokud to považují za vhodné, aniž okolnost, že ustanovení, jejichž výklad je požadován, již byla předmětem výkladu Soudního dvora, brání tomu, aby Soudní dvůr rozhodl znovu, a aniž vede k nepřípustnosti položených otázek (rozsudek ze dne 6. listopadu 2018, Bauer a Willmeroth, C-569/16 a C-570/16, EU:C:2018:871, body 21 a 22).
- 41 Pokud jde dále o existenci sporu v původním řízení, je zajisté pravda, jak vyplývá ze samotného znění článku 267 SFEU, že požadované rozhodnutí o předběžné otázce musí být nezbytné k tomu, aby předkládající soud mohl vynést rozsudek ve věci, která mu byla předložena. Řízení o předběžné otázce tak zejména předpokládá, že před vnitrostátními soudy skutečně probíhá spor, v jehož rámci mají vnitrostátní soudy vydat rozhodnutí, které může zohlednit rozsudek vydaný v rámci řízení o předběžné otázce [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. února 2022, TGSS (Nezaměstnanost zaměstnanců v domácnosti), C-389/20, EU:C:2022:120, bod 25 a citovaná judikatura].
- 42 V rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU je však pouze věcí vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci v původním řízení posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade. Týkají-li se tedy položené otázky výkladu unijního práva, je

Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout [rozsudek ze dne 24. února 2022, TGSS (Nezaměstnanost zaměstnanců v domácnosti), C-389/20, EU:C:2022:120, bod 23 a citovaná judikatura].

- 43 Z toho vyplývá, že se na otázky týkající se unijního práva vztahuje domněnka relevance. Odmítnout rozhodnutí o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem je ze strany Soudního dvora možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny [rozsudek ze dne 24. února 2022, TGSS (Nezaměstnanost zaměstnanců v domácnosti), C-389/20, EU:C:2022:120, bod 24 a citovaná judikatura].
- 44 V projednávané věci předkládající soud, který byl v tomto ohledu dotázán Soudním dvorem, uvedl, že věc v původním řízení stále probíhá, že návrh žalobkyně nebyl vzat zpět a že má za to, že není namístě ukončit tuto věc vzhledem k tomu, že cílem uznání pohledávky ze strany pojišťovny Ż je ukončení probíhajícího řízení a zabránění Soudnímu dvoru v tom, aby rozhodl.
- 45 Soudní dvůr již přitom rozhodl, že tvrzení předkládajícího soudu, že je věc v původním řízení stále projednávána, zavazuje Soudní dvůr a účastníci původního řízení jej v zásadě nemohou zpochybnit (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 27. února 2014, Pohotovost, C-470/12, EU:C:2014:101, bod 30, a ze dne 18. listopadu 2020, DelayFix, C-519/19, EU:C:2020:933, bod 33).
- 46 Dále vzhledem k tomu, že ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, ani z odpovědi předkládajícího soudu ohledně zachování žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce nevyplývá, že žalobkyně v původním řízení vzala zpět svou žalobu nebo že její nároky byly zcela uspokojeny tak, aby se stal spor bezpředmětným, není zjevné, že by se problém popsáný v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce stal hypotetickým, takže odpověď na položené otázky se jeví být nadále nezbytná k vyřešení uvedeného sporu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. prosince 2022, Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest, C-600/21, EU:C:2022:970, bod 25).
- 47 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je přípustná.

K předběžným otázkám

K první a druhé otázce

- 48 Podle ustálené judikatury platí, že v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU přísluší Soudnímu dvoru poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Z tohoto hlediska Soudnímu dvoru přísluší případně přeformulovat otázky, které jsou mu položeny. Soudní dvůr může kromě toho zohlednit i normy unijního práva, na které vnitrostátní soud ve svých otázkách neodkázal (rozsudek ze dne 15. července 2021, Ministerstvo za obrambo, C-742/19, EU:C:2021:597, bod 31).

- 49 Je třeba rovněž připomenout, že Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že důvodem existence žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce není vydávání konzultativních stanovisek k obecným nebo hypotetickým otázkám, ale potřeba skutečného vyřešení sporu (rozsudek ze dne 15. června 2021, Facebook Ireland a další, C-645/19, EU:C:2021:483, bod 116 a citovaná judikatura).
- 50 V projednávaném případě z popisu skutkového stavu uvedeného v bodě 23 tohoto rozsudku vyplývá, že spor v původním řízení se týká zejména existence údajné nekalé obchodní praktiky spočívající v tom, že pojišťovna vyhotovila nejasnou a nepřesnou vzorovou smlouvu o hromadném pojištění *unit-linked*, takže spotřebitel, který k této smlouvě přistoupil na návrh druhého podniku, jenž uvedenou smlouvu uzavřel jako pojistník, není schopen porozumět povaze a strukturování nabízeného pojistného produktu, jakož i s ním spojeným rizikům.
- 51 Za těchto podmínek podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 3 odst. 1 směrnice 2005/29 musí být vykládán v tom smyslu, že „nekalou obchodní praktikou“ ve smyslu tohoto ustanovení je vyhotovení vzorové smlouvy o hromadném pojištění *unit-linked* pojišťovnou, které neumožňuje spotřebiteli, jenž k této smlouvě přistoupí na návrh druhého podniku, který je pojistníkem, porozumět povaze a strukturování nabízeného pojistného produktu, jakož i rizikům s ním spojeným. V případě kladné odpovědi se uvedený soud kromě toho táže, zda musí nést odpovědnost za tuto nekalou obchodní praktiku pojišťovna, pojistník, nebo oba tyto obchodníci společně.
- 52 Podle čl. 3 odst. 1 směrnice 2005/29 se tato směrnice vztahuje na nekalé obchodní praktiky vůči spotřebitelům, jak je stanoveno v článku 5 této směrnice, před obchodní transakcí týkající se produktu, v jejím průběhu a po ní. Podle čl. 5 odst. 4 uvedené směrnice jsou obchodní praktiky, které jsou klamavé ve smyslu článků 6 a 7 nebo agresivní ve smyslu článků 8 a 9 této směrnice, nekalé.
- 53 Pokud jde v první řadě o kvalifikaci vyhotovení vzorové smlouvy o hromadném pojištění *unit-linked* pojišťovnou jako „obchodní praktiky“ ve smyslu směrnice 2005/29, je zaprvé třeba připomenout, že pojem „obchodní praktiky“ je definován v čl. 2 písm. d) této směrnice obzvláště širokým způsobem, jelikož předmětné praktiky musí být obchodní povahy, což znamená, že musí vycházet ze strany obchodníka, a dále musí přímo souviset s propagací, prodejem nebo dodáním produktů spotřebiteli. V tomto ohledu Soudní dvůr objasnil, že výraz „přímo související s prodejem produktu“ zahrnuje zejména veškerá opatření přijatá v souvislosti s uzavřením smlouvy, přičemž pojem „produkt“ ve smyslu čl. 2 písm. c) uvedené směrnice se vztahuje na jakékoliv zboží nebo služby. Dále pak z čl. 2 písm. b) téže směrnice vyplývá, že pojem „obchodník“ označuje „jakoukoli fyzickou nebo právnickou osobu“ vykonávající výdělečnou činnost, spadá-li obchodní praktika do rámce obchodní nebo výrobní činnosti nebo povolání dané osoby, včetně situace, kdy je tato praktika vykonávána jiným podnikem, který jedná jménem nebo v zastoupení této osoby [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. února 2022, A a další (Pojistné smlouvy „unit-linked“), C-143/20 a C-213/20, EU:C:2022:118, bod 129, jakož i citovaná judikatura].
- 54 Pokud jde zadruhé o použitelnost takového pojmu na jednání pojišťovny v souvislosti s přistoupením spotřebitelů ke smlouvě o hromadném pojištění *unit-linked*, Soudní dvůr již rozhodl, že prohlášení, kterým spotřebitel přistupuje k takové smlouvě uzavřené mezi pojišťovnou a podnikem, který je pojistníkem, zakládá individuální pojistnou smlouvu mezi touto pojišťovnou a tímto spotřebitelem. Samotný podnik, který je pojistníkem, tím, že spotřebiteli nabízí účast na uvedené smlouvě o hromadném pojištění, vykonává za úplatu činnost zprostředkování pojištění ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/92/ES ze dne 9. prosince 2002

o zprostředkování pojištění (Úř. věst. 2003, L 9, s. 3; Zvl. vyd. 06/04, s. 330) [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. února 2022, A a další (Pojistné smlouvy „unit-linked“), C-143/20 a C-213/20, EU:C:2022:118, body 81, 87 a 88].

- 55 Z toho dále vyplývá, že spotřebitel, který hodlá přistoupit ke smlouvě o hromadném pojištění *unit-linked*, obdrží informace, jejichž sdělení pojistníkovi před uzavřením pojistné smlouvy vyžaduje čl. 36 odst. 1 směrnice 2002/83 (dále jen „smluvní informace“) [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. února 2022, A a další (Pojistné smlouvy „unit-linked“), C-143/20 a C-213/20, EU:C:2022:118, bod 82].
- 56 V tomto ohledu měl Soudní dvůr za to, že jelikož v případě smlouvy o hromadném pojištění *unit-linked* zahrnuje pojistný produkt investiční prvek, který je od tohoto produktu neoddělitelný, musí tyto smluvní informace zejména obsahovat údaje o základních vlastnostech podkladových aktiv pro smlouvu o hromadném pojištění *unit-linked*. Tyto údaje musí zahrnovat jasný, přesný a srozumitelný popis hospodářské a právní povahy těchto aktiv, včetně obecných zásad, jimiž se řídí jejich výnosnost, jakož i jasné, přesné a srozumitelné informace o strukturálních rizicích spojených s uvedenými podkladovými aktivy, a sice takových rizicích, která jsou vlastní jejich povaze a mohou přímo ovlivnit práva a povinnosti vyplývající z pojistného vztahu, jako jsou rizika spojená se snížením hodnoty podílů investičního fondu, s nímž je uvedená smlouva spojena, nebo úvěrové riziko emitenta finančních nástrojů, které tvoří tatáž podkladová aktiva. Uvedené údaje naproti tomu nemusí nezbytně zahrnovat podrobný a vyčerpávající popis povahy a míry veškerých investičních rizik spojených s podkladovými aktivy pro smlouvu o hromadném pojištění *unit-linked*, jako jsou rizika vyplývající ze zvláštností různých finančních nástrojů, které je tvoří, nebo technických způsobů výpočtu hodnoty indexu, na kterém je platba těchto finančních nástrojů založena, ani tytéž informace, jaké musí emitent uvedených finančních nástrojů jakožto poskytovatel investičních služeb sdělovat svým klientům [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. února 2022, A a další (Pojistné smlouvy „unit-linked“), C-143/20 a C-213/20, EU:C:2022:118, body 97, jakož i 102 až 105].
- 57 Konečně je na pojišťovně, aby sdělila smluvní informace podniku, který je pojistníkem tak, že je pro spotřebitele formuluje jasným, přesným a srozumitelným způsobem, aby jim později mohly být předány během postupu přistoupení ke smlouvě o hromadném pojištění *unit-linked*. Tento podnik, který je pojistníkem a jenž jedná jako zprostředkovatel pojištění, musí tyto smluvní informace poskytnout každému spotřebiteli před jeho přistoupením k této smlouvě, doplněné o jakékoli další upřesnění, které se s ohledem na požadavky a potřeby tohoto spotřebitele ukážou jako nezbytné. Tato upřesnění musí být přizpůsobena v závislosti na složitosti uvedené smlouvy a musí být pro uvedeného spotřebitele formulována jasně, přesně a srozumitelně [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. února 2022, A a další (Pojistné smlouvy „unit-linked“), C-143/20 a C-213/20, EU:C:2022:118, bod 89 až 91].
- 58 Soudní dvůr kromě toho upřesnil, že ke sdělení smluvních informací spotřebiteli, který zamýšlí přistoupit ke smlouvě o hromadném pojištění *unit-linked*, může dojít prostřednictvím vzorové smlouvy vyhotovené pojišťovnou, je-li tomuto spotřebiteli předána podnikem, který je pojistníkem, před jeho přistoupením včas, aby mu bylo umožněno se znalostí věci učinit informovaný výběr pojistného produktu, který nejlépe odpovídá jeho potřebám [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. února 2022, A a další (Pojistné smlouvy „unit-linked“), C-143/20 a C-213/20, EU:C:2022:118, bod 118].

- 59 Právě na základě úvah shrnutých v bodech 53 až 58 tohoto rozsudku Soudní dvůr v rozsudku ze dne 24. února 2022, A a další (Pojistné smlouvy „unit-linked“) (C-143/20 a C-213/20, EU:C:2022:118, bod 130) rozhodl, že smluvní informace musí před přistoupením spotřebitele ke smlouvě o hromadném pojištění *unit-linked* sdělit pojišťovna a podnik, který je pojistníkem a jedná jako zprostředkovatel pojištění, a že sdělování uvedených informací spadá do rámce obchodní nebo výrobní činnosti těchto podniků a přímo souvisí s tím, že uvedený spotřebitel uzavírá pojistnou smlouvu ve smyslu směrnice 2002/83, takže toto sdělování představuje „obchodní praktiku“ ve smyslu směrnice 2005/29.
- 60 Vzhledem k tomu, že stejně jako v projednávané věci má uvedené sdělování formu vzorové smlouvy, která slouží jako základ nabídky přistoupení ke smlouvě o hromadném pojištění *unit-linked* nabízené podnikem, který je pojistníkem, spadá vyhotovení této vzorové smlouvy pojišťovnou rovněž pod pojem „obchodní praktika“ ve smyslu směrnice 2005/29.
- 61 Pokud jde v druhé řadě o nekalou povahu obchodní praktiky, která spočívá v tom, že pojišťovna vyhotoví nejasnou a nepřesnou smlouvu o hromadném pojištění *unit-linked*, což neumožňuje spotřebiteli, jenž k ní přistupuje, na návrh podniku, který je pojistníkem této smlouvy, porozumět povaze a strukturování nabízeného pojistného produktu, jakož i rizikům s ním spojeným, je třeba připomenout, že z čl. 7 odst. 1 směrnice 2005/29 vyplývá, že obchodní praktika je považována za klamavou, a představuje tak nekalou obchodní praktiku ve smyslu čl. 5 odst. 4 této směrnice, pokud ve svých věcných souvislostech a s přihlédnutím ke všem jejím rysům, okolnostem a omezením sdělovacího prostředku splňuje dvě podmínky. Zaprvé v rámci této praktiky musí být opomenuto uvést závažné informace, které v dané souvislosti průměrný spotřebitel potřebuje pro rozhodnutí o obchodní transakci. Zadruhé je vyžadováno, aby uvedená obchodní praktika způsobila nebo mohla způsobit, že průměrný spotřebitel učiní rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil [rozsudek ze dne 24. února 2022, A a další (Pojistné smlouvy „unit-linked“), C-143/20 a C-213/20, EU:C:2022:118, bod 131].
- 62 Kromě toho podle čl. 7 odst. 2 uvedené směrnice za předpokladu splnění druhé podmínky uvedené v předchozím bodě, je za klamavé opomenutí také považována obchodní praktika, pokud obchodník takové závažné informace zatají nebo poskytne nejasným, nesrozumitelným nebo dvojznačným způsobem nebo v nevhodný čas [rozsudek ze dne 24. února 2022, A a další (Pojistné smlouvy „unit-linked“), C-143/20 a C-213/20, EU:C:2022:118, bod 132].
- 63 V tomto ohledu Soudní dvůr konstatoval, že smluvní informace uvedené v bodě 56 tohoto rozsudku představují podstatné informace ve smyslu článku 7 směrnice 2005/29 [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. února 2022, A a další (Pojistné smlouvy „unit-linked“), C-143/20 a C-213/20, EU:C:2022:118, bod 133].
- 64 Kromě toho s ohledem na zásadní význam sdělování smluvních informací uvedených v bodě 56, aby bylo spotřebiteli, který zamýšlí přistoupit ke smlouvě o hromadném pojištění *unit-linked*, umožněno učinit se znalostí věci informovaný výběr pojistného produktu, který nejlépe odpovídá jeho potřebám, má Soudní dvůr za to, že opomenutí sdělit tyto informace, jejich zatajení, nebo jejich poskytnutí nejasným, nesrozumitelným, dvojznačným způsobem nebo v nevhodný čas může způsobit, že uvedený spotřebitel učiní rozhodnutí o obchodní transakci, které by jinak neučinil [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. února 2022, A a další (Pojistné smlouvy „unit-linked“), C-143/20 a C-213/20, EU:C:2022:118, bod 134].

- 65 Soudní dvůr z toho vyvodil, že opomenutí sdělit uvedené smluvní informace spotřebiteli, který zamýšlí přistoupit ke smlouvě o hromadném pojištění *unit-linked*, může představovat nekalou obchodní praktiku ve smyslu čl. 5 odst. 4 směrnice 2005/29 a konkrétněji může být kvalifikováno jako klamavé opomenutí ve smyslu ve smyslu článku 7 směrnice 2005/29 [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. února 2022, A a další (Pojistné smlouvy „unit-linked“), C-143/20 a C-213/20, EU:C:2022:118, bod 135].
- 66 Pokud jsou tedy smluvní informace sděleny spotřebiteli, který hodlá přistoupit k této smlouvě prostřednictvím vzorové smlouvy vyhotovené pojišťovnou, a tato vzorová smlouva opomene uvést, zatají nebo sděluje nejasným, nesrozumitelným nebo dvojznačným způsobem smluvní informace uvedené v bodě 56 tohoto rozsudku, takže neumožňuje tomuto spotřebiteli porozumět povaze a strukturování nabízeného pojistného produktu, jakož i rizikům s ním spojeným, a učinit tak se znalostí věci informovaný výběr pojistného produktu, který nejlépe odpovídá jeho potřebám, může být tato obchodní praktika kvalifikována jako klamavé opomenutí ve smyslu článku 7 směrnice 2005/29, a představuje tak nekalou obchodní praktiku ve smyslu čl. 5 odst. 4 této směrnice.
- 67 Z výše uvedeného tedy vyplývá, že s výhradou ověření, která musí provést předkládající soud ohledně toho, zda jsou splněny podmínky uvedené v předchozím bodě, může vyhotovení vzorové smlouvy o hromadném pojištění *unit-linked* pojišťovnou, které neumožňuje spotřebiteli porozumět povaze a strukturování nabízeného pojistného produktu, jakož i rizikům s ním spojeným, představovat „nekalou obchodní praktiku“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2005/29.
- 68 Pokud jde v třetí a poslední řadě o přisouzení odpovědnosti za takovou nekalou obchodní praktiku pojišťovně, podniku v postavení pojistníka nebo oběma těmito obchodníkům, Soudní dvůr již rozhodl, že vzhledem k definici pojmu „obchodník“, která je uvedena v čl. 2 písm. b) směrnice 2005/29, připomenuté v bodě 53 tohoto rozsudku, se tato směrnice skutečně může použít v situaci, kdy jsou obchodní praktiky hospodářského subjektu používány jiným podnikem, který jedná jménem nebo v zastoupení tohoto hospodářského subjektu, takže ustanovení uvedené směrnice lze v určitých situacích uplatňovat jak vůči uvedenému hospodářskému subjektu, tak vůči tomuto podniku, pokud oba splňují definici „obchodníka“ (rozsudek ze dne 17. října 2013, RLVŠ, C-391/12, EU:C:2013:669, bod 38).
- 69 V projednávaném případě, z úvah uvedených v bodech 54, 57 a 59 tohoto rozsudku zejména vyplývá, že v kontextu procesu přistoupení spotřebitelů ke smlouvě o hromadném pojištění *unit-linked* jak pojišťovna, tak podnik v postavení pojistníka odpovídají definici obchodníka ve smyslu směrnice 2005/29. Dále jsou oba tyto obchodníci jednotlivě odpovědní za řádné plnění předmluvní informační povinnosti stanovené v čl. 36 odst. 1 směrnice 2002/83 ve vztahu ke spotřebiteli, který přistupuje ke smlouvě o hromadném pojištění *unit-linked*, pokud jde o tu část dané povinnosti, kterou mají splnit.
- 70 Pokud tedy nekalá obchodní praktika spočívá ve skutečnosti, že pojišťovna vyhotovila klamavým způsobem vzorovou smlouvu o hromadném pojištění *unit-linked*, která byla předána spotřebiteli včas před jeho přistoupením k této smlouvě, musí tato pojišťovna v zásadě za takovou praktiku nést odpovědnost.
- 71 Tím není dotčena případná odpovědnost podniku v postavení pojistníka na základě jiných nekalých obchodních praktik přímo souvisejících s procesem přistoupení spotřebitele ke smlouvě o hromadném pojištění *unit-linked*, jako jsou praktiky, které mohou spočívat v opomenutí poskytnout doplňující informace ve smyslu bodu 57 tohoto rozsudku, zejména co se týče

finančních aspektů investice do pojistného produktu a s ním spojená rizika, které je tento podnik jakožto zprostředkovatel pojištění ve smyslu směrnice 2002/92 povinný poskytnout spotřebiteli, nebo mohou spočívat v nedodržení lhůty k předložení vzorové smlouvy o hromadném pojištění *unit-linked* spotřebiteli ve smyslu bodu 58 tohoto rozsudku.

- 72 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba odpovědět na první a druhou otázku tak, že čl. 3 odst. 1 směrnice 2005/29 musí být vykládán v tom smyslu, že „nekalou obchodní praktikou“ ve smyslu tohoto ustanovení může být vyhotovení vzorové smlouvy o hromadném pojištění *unit-linked* pojišťovnou, které neumožňuje spotřebiteli, jenž k této smlouvě přistoupí na návrh druhého podniku v postavení pojistníka, porozumět povaze a strukturování nabízeného pojistného produktu, jakož i rizikům s ním spojeným, a že tato pojišťovna musí za tuto nekalou obchodní praktiku nést odpovědnost.

K třetí otázce

- 73 Z předkládacího rozhodnutí, jak je shrnuto v bodech 30 až 32 tohoto rozsudku, vyplývá, že podstatou třetí otázky předkládacího soudu je, zda s ohledem na čl. 3 odst. 2 směrnice 2005/29, z něhož vyplývá, že konstatování nekalé povahy obchodní praktiky nemá přímý dopad na platnost smlouvy, může být výklad polského práva, který spotřebiteli přiznává právo domáhat se určení neplatnosti smlouvy uzavřené v důsledku nekalé obchodní praktiky, považován za přiměřené sankční opatření ve smyslu článku 13 této směrnice.
- 74 V souladu s judikaturou připomenutou v bodě 48 tohoto rozsudku je třeba mít za to, že podstatou této otázky předkládacího soudu je, zda čl. 3 odst. 2 směrnice 2005/29 ve spojení s jejím článkem 13 musí být vykládán v tom smyslu, že brání výkladu vnitrostátního práva, který přiznává spotřebiteli, jenž uzavřel smlouvu v důsledku nekalé obchodní praktiky obchodníka, právo domáhat se určení neplatnosti této smlouvy.
- 75 Za účelem odpovědi na uvedenou otázku je třeba nejprve určit, zda čl. 3 odst. 2 této směrnice brání tomu, aby členské státy přiznaly spotřebitelům takové právo jako sankci za existenci nekalé obchodní praktiky, a následně v případě záporné odpovědi určit, zda lze prohlášení neplatnosti smlouvy považovat za účinné, přiměřené a odrazující sankční opatření ve smyslu článku 13 uvedené směrnice.
- 76 Pokud jde v prvním sledu o výklad čl. 3 odst. 2 téže směrnice, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je třeba při výkladu ustanovení unijního práva vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí [rozsudek ze dne 26. dubna 2022, Landespolizeidirektion Steiermark (Maximální doba trvání ochrany vnitřních hranic), C-368/20 et C-369/20, EU:C:2022:298, bod 56].
- 77 Pokud jde zaprvé o znění tohoto ustanovení, z něho samotného vyplývá, že při neexistenci harmonizace obecných aspektů smluvního práva na úrovni Evropské unie se platnost smluv řídí vnitrostátním právem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. února 2021, Stichting Waternet, C-922/19, EU:C:2021:91, body 42 a 45).
- 78 Pokud jde zadruhé o kontext uvedeného ustanovení, bod 9 odůvodnění směrnice 2005/29 jasně uvádí, že touto směrnicí nejsou dotčena nejen vnitrostátní pravidla smluvního práva, ale i individuální žaloby podané osobami poškozenými nekalou obchodní praktikou.

- 79 Dále Soudní dvůr rozhodl, že tato směrnice v čl. 5 odst. 1 pouze stanoví, že nekalé obchodní praktiky „jsou zakázány“, a tedy ponechává členským státům určitý rozhodovací prostor pro výběr vnitrostátních opatření určených k tomu, aby v souladu s články 11 a 13 uvedené směrnice bojovala proti nekalým obchodním praktikám, za podmínky, že jsou přiměřená a účinná a takto stanovené sankce jsou účinné, přiměřené a odrazující (rozsudek ze dne 19. září 2018, Bankia, C-109/17, EU:C:2018:735, bod 31 a citovaná judikatura).
- 80 Soudní dvůr upřesnil, že i když článek 11 téže směrnice vyžaduje od členských států pouze to, aby zajistily vhodné a účinné prostředky pro boj proti uvedeným praktikám, takové prostředky mohou spočívat v žalobě proti takovým praktikám s cílem jejich ukončení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. září 2018, Bankia, C-109/17, EU:C:2018:735, bod 42).
- 81 Zatřetí, pokud jde o účel směrnice 2005/29, jejím cílem je zajistit vysokou úroveň ochrany spotřebitelů, a za tímto účelem zajistit účinný boj proti nekalým praktikám v jejich zájmu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. dubna 2015, UPC Magyarorszá, C-388/13, EU:C:2015:225, body 32 a 51).
- 82 Z doslovného, systematického a teleologického výkladu čl. 3 odst. 2 směrnice 2005/29 tedy vyplývá, že toto ustanovení nebrání tomu, aby členské státy přiznaly spotřebiteli, jenž uzavřel smlouvu v důsledku nekalé obchodní praktiky, právo domáhat se určení neplatnosti této smlouvy, pokud je takové sankční opatření účinné, přiměřené a odrazující ve smyslu článku 13 této směrnice.
- 83 Tento výklad není vyvrácen okolností, že směrnice 2019/2161 vložila do směrnice 2005/29 nový článek 11a, který v odstavci 1 stanoví, že „spotřebitelé poškození nekalými obchodními praktikami mají přístup k přiměřeným a účinným prostředkům nápravy, včetně náhrady újmy, kterou utrpěli, a případně [...] ukončení smlouvy“, přičemž v odstavci 2 upřesňuje, že „není dotčeno uplatnění ostatních prostředků nápravy, které může spotřebitel uplatnit podle vnitrostátního práva“.
- 84 Kromě toho, že lhůta k provedení směrnice 2019/2161 uplynula dne 28. listopadu 2021, takže tento článek 11a není relevantní pro výklad čl. 3 odst. 2 a článku 13 směrnice 2005/29 v projednávané věci, jeho vložení do směrnice 2005/29 totiž v každém případě pouze potvrzuje, že členské státy mohly a nadále mohou spotřebitelům poškozeným nekalými obchodními praktikami přiznat jiné prostředky nápravy, mezi nimi i prostředky, které stanoví právo spotřebitele domáhat se určení neplatnosti smlouvy uzavřené v důsledku takové praktiky.
- 85 Pokud jde v druhém sledu o účinnou, přiměřenou a odrazující povahu sankčního opatření ve smyslu článku 13 této směrnice, které spočívá v prohlášení neplatnosti smlouvy, Soudní dvůr zdůraznil, že je věcí pouze vnitrostátních soudů, aby při zohlednění veškerých okolností případu, které projednávají, posoudily, zda je sankční režim vůči obchodníkům používajícím nekalé obchodní praktiky stanovený členskými státy v souladu s judikaturou připomenutou v bodě 79 tohoto rozsudku v souladu s požadavky uvedené směrnice, a konkrétně se zásadou proporcionality (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. dubna 2015, UPC Magyarorszá, C-388/13, EU:C:2015:225, body 58 a 59, a obdobně rozsudek ze dne 5. března 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, bod 27).

- 86 Za účelem poskytnutí upřesnění s cílem poskytnout vodítka vnitrostátním soudům při takovém posuzování měl Soudní dvůr za to, že sankce neplatnosti smlouvy v zásadě splňuje požadavky účinnosti, přiměřenosti a odrazujícího účinku stanovené ustanovením obdobným článku 13 směrnice 2005/29 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. března 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, body 25, 26, 29 a 30, jakož i citovaná judikatura).
- 87 V této souvislosti je třeba rovněž připomenout, že Soudní dvůr rozhodl, pokud jde o takové obchodní praktiky týkající se přistoupení spotřebitelů ke smlouvám o hromadném pojištění *unit-linked*, jako jsou praktiky dotčené v původním řízení, že i když směrnice 2002/83 nevyžaduje, aby nesprávné splnění předmluvní informační povinnosti stanovené v jejím čl. 36 odst. 1 mělo za následek neplatnost či neúčinnost smlouvy o hromadném pojištění *unit-linked* nebo prohlášení o přistoupení k této smlouvě, vnitrostátní soudy jsou přesto povinny posoudit, zda s ohledem na zásadní význam, který mají smluvní informace uvedené v bodě 56 tohoto rozsudku při utváření vůle spotřebitele k této smlouvě přistoupit, může nesplnění této informační povinnosti řádným způsobem učinit neplatným souhlas tohoto spotřebitele s tím, aby byl vázán uvedenou smlouvou [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. února 2022, A další (Pojistné smlouvy „unit-linked“), C-143/20 a C-213/20, EU:C:2022:118, body 125 a 126].
- 88 Za těchto podmínek se právo spotřebitele domáhat se určení neplatnosti smlouvy uzavřené v důsledku nekalé obchodní praktiky, která spočívá ve vyhotovení vzorové smlouvy o hromadném pojištění *unit-linked*, které tomuto spotřebiteli neumožňuje porozumět povaze a strukturování nabízeného pojistného produktu a rizikům s ním spojeným, jeví jako účinná, přiměřená a odrazující sankce ve smyslu článku 13 směrnice 2005/29, což v každém případě přísluší ověřit předkládajícímu soudu s ohledem na všechny relevantní okolnosti projednávaného případu.
- 89 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že čl. 3 odst. 2 směrnice 2005/29 ve spojení s jejím článkem 13 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání výkladu vnitrostátního práva, který přiznává spotřebiteli, jenž uzavřel smlouvu v důsledku nekalé obchodní praktiky obchodníka, právo domáhat se určení neplatnosti této smlouvy.

Ke čtvrté otázce

- 90 Čtvrtá otázka byla položena jen pro případ kladné odpovědi na třetí otázku. S ohledem na odpověď na třetí otázku není tedy namístě na ni odpovídat.

K nákladům řízení

- 91 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (devátý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 3 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („směrnice o nekalých obchodních praktikách“)

musí být vykládán v tom smyslu, že

„nekalou obchodní praktikou“ ve smyslu tohoto ustanovení může být vyhotovení vzorové smlouvy o hromadném životním pojištění spojené s investičním fondem pojišťovnou, které neumožňuje spotřebiteli, jenž k této smlouvě přistoupí na návrh druhého podniku v postavení pojistníka, porozumět povaze a strukturování nabízeného pojistného produktu, jakož i rizikům s ním spojeným, a že tato pojišťovna musí za tuto nekalou obchodní praktiku nést odpovědnost.

- 2) Článek 3 odst. 2 směrnice 2005/29 ve spojení s jejím článkem 13

musí být vykládán v tom smyslu, že

nebrání výkladu vnitrostátního práva, který přiznává spotřebiteli, jenž uzavřel smlouvu v důsledku nekalé obchodní praktiky obchodníka, právo domáhat se určení neplatnosti této smlouvy.

Podpisy.